

LATVIJAS KAZKOPĪBAS BIEDRĪBA

„Bērzi”, Vandzenes pagasts, Talsu novads, LV – 3281, tālrunis 29136187, e – pasts: piliena@inbox.lv

Latvijas vietējās šķirnes kazas ciltsdarba rezultātu salīdzinājums 2021. gads ar 2024. gadu pārraudzības periodā

Šķirnes izcelšanās: 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā Latvijas teritorijā.

Šķirnes grupa: piena šķirne.

Radnieciskās šķirnes: Togenburgas, Tīringas, Alpu, Zānes kazas.

Latvijas šķirnes kazas 2024. gadā bija 8 snieguma pārbaudes saimniecībās.

Šķirne Latvijā Valsts reģistrā iekļauta 2008. gadā.

Audzēšanas programmas virsmērķis: Latvijā audzēto LVK šķirnes uzlabošana.

Audzēšanas mērķis: Izkopt un palielināt LVK populāciju, izmantojot LVK un radniecīgo šķirņu (Alpu, Togenburgas, Tīringas un Zānes) augstvērtīgu vaislas materiālu.

Svarīgākie ciltsdarba uzdevumi:

1. Piena produktivitātes pazīmju uzlabošana;
2. Eksterjera pazīmju uzlabošana;
3. Veidot no kazu artrīta-encefalīta slimības brīvus ganāmpulkus;
4. Dzīvnieku rezistences vērtēšanai veikt DNS analīzes un noteikt *skrepi* genotipu pēc kodoniem 146, 222.

Latvijas kaza (LK) šķirnes kazu produktivitātes novērtējums

1.tabula

Periods	Laktāciju skaits	Izsl.kg	Tauki kg	Olb. kg
2021.01.01-2021.31.12	492	461	18,2	15,6
2021.01.01-2024.31.12	162	444	16,2	15,6
Rezultāta sasniegšana (+/-)	-330	-17	-2	0

Salīdzinot 2021. LK šķirnes piena produktivitātes rezultātus ar 2024. gadu, konstatējām, ka nedaudz piena daudzums un kvalitātes rādītāji ir samazinājušies. Tas skaidrojams ar 2023. gada vasaras sausumu, un vēlāk atsevišķām LK šķirnes ganāmpulka saimniecībām bija apgrūtināši kvalitatīvas lopbarības iegūšana. Ziemas periodā un 2024. gada pavasarī atsevišķās saimniecībās tas ietekmēja kvalitatīvu pēcnācēju ieguvu un laktācijas ražību 2024. gada sezonā.

Izvērtējot dzīvnieku izcelsmi, ģenētiskais potenciāls ir ielikts ļoti labs. Piena produktivitāte snieguma pārbaudes kazām ir atbilstoši šķirnes raksturojumam.

Secinājumi.

- ✓ Piena produktivitāti ietekmē vides apstākļi (ēdināšana, klimats);

- ✓ Piena produktivitāti ietekmē saimniecības saimniekošanas modelis – ekstensīvs, intensīvs, noganīšana, dzīvniekus izmanto dabas ainavas uzlabošanai, bioloģiskā saimniekošana.

Piena kazu eksterjera lineārā novērtējuma salīdzinājums 2021. gads pret 2024. gadu

2.tabula

Šķirne	Kazas (n)	krūšu apkārtm.,cm	pupu gar.,cm	tesm.priekšd.	tesm.pamatne	tesm.nov.pret lec.loc	pupu forma	pupu izviet.pret zemi	pupu izviet.	tesm aizmug. forma	tesmeens aizmug.pieslēg.	pakaļkāju stāvotne
LVK	129	81,4	4,5	4,0	6,6	6,8	5,4	5,4	4,9	4,6	6,8	6,6
	27	82,8	5,4	4,0	6,7	6,9	5,0	5,6	4,7	5,0	7,1	7,0
Optimālais			5	9	7	7	5	5	6	5	9	9

Latvijas kazām (LK) eksterjera lineāro vērtējumu vērtē atbilstoši, kā to nosaka apstiprinātā Audzēšanas programma un spēkā esoši normatīvie akti. Kazām eksterjeru vērtē pirmā vai otrā laktācijā.

Secinājumi.

- ✓ Novērtēto kazu eksterjera lineārais novērtējums ir atbilstoši labs. Lai arī salīdzinot 2021. gada vērtēto kazu vērtējumi pret laika periodā no 2022. gada līdz 2024. gadam ir vērojams minimāls vidējo vērtējumu uzlabojums: piemēram tesmens pamatne par +0,1 punktu, tesmens aizmugurējā forma ir atbilstoši ieteicamais vērtējumam, t.i. 5 punkti.
- ✓ No vērtējumiem secināms, ka uzlabojas pakaļkāju stāvotne, t.i. par +0,4 punktu.

Biedrība laika periodā no 01.01.2022 līdz 31.12.2024 izvērtēja vai pārvērtēja par 126 dzīvniekiem ierakstus Ciltsgrāmatā.

Laika periodā no 01.01.2022 līdz 31.12.2024 Biedrība sertificējusi 16 un izvērtējusi 9 sertificēšanai LVKVT grupas vaisliniekus, kurus atsevišķās saimniecībās izmanto LK kazu lecināšanai.

2022. gadā no Austrijas ievada un Biedrība sertificēja 2 Togenburgas tīršķirnes vaislas āžus.

Siguldas ciltslietu mākslīgās apsēklošanas stacijā šķirnes populācijas uzlabošanai ir Alpu šķirnes vaislas materiāls.

LK kazu piena produktivitātes un kvalitātes rādītāji pa ganāmpulkiem

3.tabula

Ganāmpulka Nr.	Laktāciju skaits	Izsl.kg	Piena tauki kg	Olbaltumvielas kg
LV0160791	4	619	23,1	20,3
LV0262556	20	501	16,6	9,8
LV0308100	51	403	12,3	8,6
LV0441983	48	343	10,6	11,8
LV0631601	9	349	14,0	11,4
LV0617862	14	593	26,8	21,0
LV0624640	6	342	12,3	13,3
LV0440408	10	694	28,4	28,2

No iegūtās informācijas 3.tabulā varam secināt, ka starp ganāmpulkiem vidējie piena produktivitātes rādītāji LK grupas kazām būtiski atšķiras. Lielākos vidējos rādītājus uzrāda ganāmpulki LV0262556; LV0617862 u.c., 2024. gada piena produktivitātes būtiski samazinājums vērojams ganāmpulkā LV0441983. Ganāmpulkā kazu produktivitāti 2024. gadā ietekmēja vides apstākļi – sausais vasaras periods un saimniecībai bija problēmas sagatavot labu lopbarību.

Saimniecībā LV0308100 uz pārskata sagatavošanu kazām nav noslēgtas laktācijas par 2024. gadu. Pārskatā ir informācija par vidējā ganāmpulkā LK šķirnes produktivitāte 365 dienu periodā.

Secinājumi.

- ✓ Jāuzlabo lopbarības nodrošinājums un kvalitāte;
- ✓ Ir vairāk jāpiestrādā pie sabalansētas ēdināšanas ieviešanas;
- ✓ Jāuzlabo fermās vides apstākļi (labturība);

Laika periodā no 01.01.2022. gada līdz 31.12.2024 ir sekojošās šķirnes grupas dzīvniekiem veiktajos izmeklējumos uz kazu artrīta – encefalītu, 12 dzīvniekiem antivielās konstatēja pozitīvus rezultātus, bet veicot no šiem 12 dzīvniekiem 4 dzīvniekiem padziļinātus izmeklējumus virusoloģiju – vīruss netika konstatēts, 5 dzīvnieki tika likvidēti.

Atskaitē izmantoti snieguma pārbaudes ganāmpulkos iegūtie dati. Snieguma pārbaudes dati iegūti saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 228 *Slaucamo govju un slaucamo kazu pārraudzības un snieguma pārbaudes kārtību*.

Pielikumā:

1. Ciltsdarba valsts inspekcijas apstiprinājums Latvijas kazas (LK) iekļaušanu reģistrā.

Atskaites sagatavošanā piedalījās:

Latvijas kazkopības biedrības ciltsdarba speciālistes

Kristīne Piliņa

Vizma Garkalne